

Hemels Vuur?

Uitgedaagd door de islam: een Bijbels tweeluik, Luk. 9:51-56 en 10:25-37

Waar het gaat om onze houding ten opzichte van moslims is het leerzaam wat Lucas ons schrijft over twee onbarmhartige discipelen en één barmhartige Samaritaan. In deze *idea* het eerste deel van een tweeluik over omgaan met moslims.

I. Lucas 9:51-55

De kerk in de wereld van de islam heeft het niet makkelijk. Vaak worden christenen als tweederangs burgers gezien, soms worden ze in meer of mindere mate ook daadwerkelijk zo behandeld en vervolgd. Daar is de kerk in het vrije westen zich terdege van bewust. Het leidt ook tot groeiende verontrusting bij veel christenen in Nederland, nu de islam hier steeds nadrukkelijker aanwezig is. Wat staat ons nog te wachten als we de islam niet tegengaan? Even los van de vraag of die angst terecht is – 95 % van de moslims in Nederland wil enkel als een goed staatsburger in vrede leven met zijn burens – angst is geen goede raadgever en daarom willen we verder zoeken. Hoe zou de kerk van Jezus Christus op de islam moeten reageren? Voor we die vraag adequaat kunnen beantwoorden, moeten we ons twee dingen door de genoemde vervolgte kerk laten aanzeggen:

1. Het Evangelie past niet in deze wereld. Jezus waarschuwt zijn discipelen daar al voor, als hij ze uitzendt, de wereld in: “Er zijn er die u niet zullen ontvangen...”¹ Het Evangelie is niet welkom in een van God vervreemde wereld. Dat ervaart de vervolgte kerk aan den lijve. Zij herinnert ons er in het vrije Westen dan ook aan dat wij hier geen blijvende stad hebben.² Daar zullen we ons in de ontmoeting met de islam terdege van bewust moeten zijn. Christenen bouwen geen aardse koninkrijken die we koste wat het kost moeten verdedigen.
2. Het is in deze wereld als christen alleen vol te houden met Jezus. Zonder Hem kunnen we niets doen.³ Alleen wanneer wij in Hem blijven en Hij in ons, kunnen we vrucht dragen en stand houden. We zullen moslims in de Geest van Jezus tegemoet moeten treden.

Het is leerzaam wat Lucas ons schrijft in twee ‘schilderijen’ die als het ware een tweeluik vormen. Het contrast tussen beide luiken is veelzeggend voor de kerk die zich uitgedaagd ziet door de islam. Het ene luik schildert ons twee onbarmhartige discipelen (Lucas 9:51-56) het andere een barmhartige Samaritaan (Lucas 10:25-37).

Samaritanen

Jezus heeft zijn oog gezet op Jeruzalem en gaat op weg. Dat is bij Lucas veel meer dan een geografische uitspraak. Het is een herinnering dat Jeruzalem het centrum is van Gods handelen op aarde. Daar zal zijn plan met deze wereld zijn climax en voltooiing krijgen. Daarom is Jezus vastbesloten om naar Jeruzalem te gaan, namelijk om er te sterven en op te staan.

Zijn weg voert vervolgens door Samaria, zeer ongebruikelijk in die tijd. Voor de joden in de tijd van Jezus waren de Samaritanen mensen om te mijden, ze waren onrein. Om meerdere redenen:

- a. Samaritanen waren geen zuiver joods volk, maar een mengsel van joden en allerlei volken. Daarom werden ze door joden als onrein beschouwd en gemedend.
- b. Samaritanen hadden hun eigen versie van de Bijbel, waarin alleen de eerste vijf boeken van Mozes waren opgenomen.
- c. Samaritanen erkenden Jeruzalem niet als het enige centrum van Gods handelen op aarde.
- d. Samaritanen offerden niet in de Tempel op de berg Sion. Daarmee hadden ze geen deel aan de ware offerdienst en dus ook niet aan de verzoening die deze offers bewerkten.
- e. Sommige Samaritanen gebruikten geweld tegen joden om hun afkeer te uiten. Ze pleegden regelmatig aanslagen en stonden een andere maatschappij voor dan de theocratie die God voor Israël in gedachten had.

Hooggespannen verwachtingen

Wanneer nu een aantal van deze Samaritanen weigeren Jezus te ontvangen slaan bij de discipelen de stoppen door. “Zie je wel, daar heb je die onreine allochtonen weer.”

‘Ontvangen’ is hier natuurlijk veel meer dan koffie aanbieden. Het is een pijler van de Oosterse samenleving, het betonen van gastvrijheid, het verlenen van onderdak. Wie geen gastvrijheid meer verleent verliest al zijn respect in de maatschappij. Dat is één van de grootste wandaden die je kunt begaan. Alleen het uitschot van de maatschappij, criminelen en rovers kun je gastvrijheid ontzeggen. Met andere woorden, door Jezus niet te ontvangen bestempelen deze Samaritanen Hem in wezen als een klaploper, een gevaarlijk iemand, waar ze niets mee te maken willen hebben. Daarmee wijzen ze Gods reddingsplan voor Israël en de wereld af.

Daar komt nog bij, dat de verwachtingen bij de discipelen hooggespannen waren. Ze zijn zich ervan bewust dat Jezus ‘de Christus van God’ is, de redder.⁴ Ze zijn getuige geweest van de verheerlijking op de berg en hebben de wolk gezien als teken van Gods heerlijkheid en nabijheid. Ze voelen ongetwijfeld aan dat Gods definitieve ingrijpen in de geschiedenis voor de deur staat; dat het beloofde Rijk van God op het punt staat door te breken. Maar dat houdt ook in, dat er eindelijk afgerekend zal worden met de goddelozen, Gods vijanden. Daar horen in zekere zin ook de Samaritanen bij. Logisch dat ze deze vraag stellen: “Heer, wilt u dat wij vuur uit de hemel afroepen dat hen zal verteren?”⁵ Hoewel ze hadden kunnen weten dat het Evangelie niet overal welkom is⁶, hoewel ze weten dat wie achter Jezus wil komen zichzelf moet verloochenen en zijn kruis op zich moet nemen, toch voelen ze aan dat God op het punt staat in de geschiedenis in te grijpen en zijn oordeel te voltrekken. Waarom zouden de volgelingen van Jezus daar dan niet bij helpen?

Dag des Heren

‘Vuur uit de hemel’ doet denken aan verschillende oudtestamentische verhalen over het oordeel van God, zoals de ondergang van Sodom en Gomorra. Het boek Joël zegt dat de dag des Heren, het definitieve oordeel van God, gepaard zal gaan met een alles verterend vuur.⁷

Gods volk wordt gered, zijn vijanden vernietigd. “Dan zal God zijn Geest uitstorten op alle vlees en wonderen geven in de hemel en op de aarde, bloed en *vuur* en rookzuilen. En wie de naam van de Here aanroept die zal behouden worden, want op de berg Sion en in Jeruzalem zal ontkoming zijn.”⁸

Kortom, als de dag des Heren eraan komt, als Jezus vast besloten is naar Jeruzalem te gaan om daar de verlossing, waarover Joël spreekt, te realiseren, dan past daarbij vuur uit de hemel voor alle ongelovigen, inclusief de Samaritanen.

De overeenkomst met onze situatie vandaag in Nederland in relatie tot moslims is treffend.

- a. Moslims zijn in meerderheid allochtoon, de vreemdelingen in ons midden; misschien niet onrein, maar wel vreemd.
- b. Moslims hanteren een andere bijbel. Ze claimen dat de Koran de ware ‘bijbel’ is, het zuivere woord van God, dat het oude en nieuwe testament heeft vervangen.
- c. Moslims wijzen Jeruzalem af als primaire plaats waar God zich geopenbaard heeft en kiezen voor Mekka en Medina boven Jeruzalem. Ze wijzen Gods heilsweg door de geschiedenis af.
- d. Moslims wijzen Gods offer, Jezus Christus, af en hebben geen deel aan de verzoening met God.
- e. Sommige Moslims plegen aanslagen. Anderen verzetten zich in ieder geval tegen de seculiere maatschappij en zoeken een islamitische staat.

Radicale politiek

Zouden dat niet voldoende redenen moeten zijn voor christenen om de islam in Nederland met vuur te bestrijden? Net als de discipelen de Samaritanen? Het is toch blasfemisch als moslims zeggen dat God geen Zoon heeft en dat Jezus niet gekruisigd is? Mensen die Jezus niet erkennen als verlosser verdienen volgens de Bijbel toch het oordeel?¹⁰ Zou ik niet haten wie u haten, niet verachten wie tegen U opstaan.¹¹ Wat is er dan toch mis met een radicale politiek die zegt: islam verbieden, moslims weren?

Het antwoord van Jezus is voor de discipelen in bovengenoemde context ongetwijfeld even duidelijk als onverwacht. Jezus bestraft Jakobus en Johannes; Hij legt hun als de eerste de beste storm het zwijgen op.¹² Waarom horen we later, nu is de vraag wat het ‘nee’ van Jezus met ons doet.

Vragen voor verder gesprek:

- Herkent u zich in de discipelen als het gaat om de islam of niet?
- Wat doet de aanwezigheid van de islam met u?
- Had u verwacht dat Jezus anders zou reageren, irriteert Hij u? Of opent Hij een nieuw perspectief

II Luk 10:25-37

I. Een Barmhartige Samaritaan

Het antwoord van Jezus aan Jakobus en Johannes laat niets te wensen over. Een heel Samaritaans dorp weigert Jezus te ontvangen en de discipelen trekken daaruit hun conclusie. Deze Samaritanen zijn onreine, onzuivere gelovigen en verdienen het oordeel: 'vuur uit de hemel!' Het Koninkrijk van God staat op het punt om door te breken, God zal zijn volk verlossen en afrekenen met zijn tegenstanders. De discipelen willen daar hun steentje aan bij dragen. Zouden christenen in Nederland vandaag zich niet met evenveel vuur tegen de islam moeten verzetten? Jezus wijst dit denken echter radicaal van de hand. Hij bestraft Jakobus en Johannes en legt hen het zwijgen op. Daarmee staat de zaak op scherp.

In sommige handschriften lezen we waarom Jezus de discipelen bestraft (zie ook de Statenvertaling). 'Jullie weten niet uit welke geest jullie zijn. Want de Zoon des mensen is niet gekomen om de mensen ten onder te laten gaan, maar om hen te behouden.' Met andere woorden, de reactie van Jakobus en Johannes staat haaks op het Evangelie, op de Geest van God. Petrus wordt in Mark. 8 op vergelijkbare wijze door Jezus terechtgewezen. Petrus bestraft Jezus, omdat Jezus aankondigt dat Hij zal moeten lijden en sterven. Dat kan er bij Petrus niet in. Maar dat komt hem op een berisping te staan: 'Ga achter mij Satan'. Jezus 'bestraft' Petrus omdat hij niet bedacht is op de dingen van God, maar op die van de mensen. Dat heeft blijkbaar demonische trekken (Mark. 8:33). Op vergelijkbare wijze komt de reactie van Jakobus en Johannes in Lukas 9 niet uit de Geest van God. Jezus is immers gekomen om mensen te redden en is bereid om daarvoor alles te geven, zelfs zijn eigen leven. Wanneer je dat begrijpt kan er in je hart nooit een vurig verlangen zijn naar het oordeel.

Daarmee ontkent Jezus het oordeel niet! Hij zegt alleen: het oordeel is niet iets om naar uit te zien of je over te verheugen. Het is onvoorstelbaar pijnlijk. Je kunt alleen over het oordeel beginnen na te denken, wanneer je alles hebt gegeven om het oordeel af te wenden. Je kunt alleen over het oordeel spreken, wanneer je je realiseert dat het puur genade is wanneer je zelf aan het oordeel ontkomt en wanneer je beseft dat je zonder Gods genade in Jezus Christus niet anders zou zijn geweest dan welke Samaritaan, moslim of ongelovige ook. Alleen wanneer je zelf je kruis op je neemt kan heel voorzichtig en met veel huivering ook gesproken worden over het oordeel van God.

Van een dergelijke houding is de Barmhartige Samaritaan in Lukas 10 het voorbeeld. Hij vormt het tweede deel van het tweeluik. Deze Samaritaan is het beeld van iemand die er alles voor over heeft om een gewond, verloren mens te redden. Hij had makkelijk kunnen denken: 'ach die man langs de weg is vast een jood, lekker laten liggen.' Hij had makkelijk net als de Priester en de Leviet met een grote boog om de gewonde man heen kunnen lopen. Hij doet het echter niet en daaruit blijkt zijn diepe bewogenheid (v. 33). Medelijden is een veel te zwakke vertaling voor wat hier gebeurt. De man is tot diep in zijn binnenste, zijn hart en ingewanden, geraakt door de ellende van de man langs de weg. Dat zet hem in beweging; hij 'daalt af' naar de man, komt heel dichtbij en verzorgt hem. Hij verbindt zijn wonden, zalft ze met olie en reinigt ze bij gebrek aan schoon water met alcohol. Vervolgens brengt hij de man naar een herberg.

Dat laatste lijkt logisch. Je verleent eerste hulp langs de kant van de weg, stabiliseert de patiënt en brengt hem vervolgens naar een plek waar betere hulp mogelijk is. Toch is het niet

zo logisch. Je moet je voorstellen wat er zou kunnen gebeuren, wanneer in die tijd een Samaritaan met een gewonde joodse man op zijn arm in een joodse nederzetting aankomt. Iedereen zal ervan uitgaan dat de Samaritaan de jood heeft verwond. Samaritanen en Joden hebben immers een hekel aan elkaar. De Samaritaan zou een groot risico lopen te worden gelyncht. Pas later zal het tot de menigte doordringen dat iemand zijn eigen slachtoffer niet naar een joods dorp zal brengen. Je kunt het een beetje vergelijken met de situatie op de West Bank vandaag. Stel dat een Palestijn daar met een gewonde Israëliische soldaat naar een joodse nederzetting gaat of bij een militair checkpoint aankomt. De kans is groot dat hij gelijk wordt neergeschoten, omdat men vermoedt dat hij de dader is en de jood het slachtoffer. Wat de Samaritaan doet ligt dus niet zo voor de hand. Daaruit blijkt hoe ver zijn bewogenheid gaat. Hij is zelfs bereid zijn eigen leven te riskeren om de man te redden. Deze Samaritaan wordt door Jezus ten voorbeeld gesteld aan Zijn discipelen. Een dergelijke houding verwacht hij ook van hen. Ten diepste is die Samaritaan de belichaming van wat Jezus in Luk. 9 heeft proberen te zeggen. Hij verloochent zichzelf, neemt zijn kruis op en volgt Jezus (Luk. 9:23, 24). Zo is Jezus zelf ook. Jezus is gekomen om het verlorene te zoeken en daarvoor Zijn leven te geven.

II Spiegel

Met dit tweeluik houdt Jezus ook christenen vandaag in de ontmoeting met de moderne Samaritanen, de moslims in Nederland, een spiegel voor. Hoe kijk je nu eigenlijk naar moslims? Hoe reageer je op ze?

- Zie je Moslims als vijanden van het Evangelie, als valse gelovigen, die vuur uit de hemel verdienen? Of zie je ze als mensen, die God op het oog heeft, omdat ze door Hem geschapen zijn en de verlossing van Christus nodig hebben.
- Hoe reageer je op moslims? Loop je liever met een boog om hen heen? Of ben je net als de Barmhartige Samaritaan geraakt door bewogenheid en zoek je naar wat de ander beweegt? Probeer je zo ver mogelijk bij moslims vandaan te blijven of probeer je dichtbij te komen om hen te leren kennen, te weten wie ze zijn. Om zo Gods liefde met hen te kunnen delen?
- Probeer je de moslim uit je leven of zelfs uit Nederland te weren, desnoods met harde hand of zoek je die ander vanuit het verlangen dat hij of zijn Gods doel met zijn leven in Jezus Christus zal vinden?
- Ben je vooral gericht op je eigen angst, onzekerheid en gevoel van bedreigd zijn als christen of ben je geraakt door de verlorenheid van de ander? Dat de ander zijn doel, de vreugde en het geluk dat God voor hem of haar bedoeld heeft, mist?

Die vragen legt Jezus op het bord van zijn volgelingen. Juist omdat Jezus niet onverschillig is over het oordeel. Juist omdat het voor Jezus wel degelijk uit maakt wat je gelooft. Daarom zegt hij: deel mijn liefde met anderen!' Wanneer je beseft hoe onvoorstelbaar genadig God voor jou is geweest, word je zelf ook mild en genadig.

De grote vraag van het tweeluik is: Zien moslims dat in Jezus' volgelingen? Proeven zij dat vandaag in mij? Ervaren ze dat ik vol ben van Jezus Christus en zijn genade? Of heb ik andere belangen, ja zelfs andere goden, die voor mij onvoorstelbaar veel belangrijker zijn dan Jezus Christus. Als Jezus op de tweede plaats is komen te staan in het leven van christenen,

heeft geen moslim interesse om Hem te volgen. Dat zijn indringende vragen. Het gaat er niet in de eerste plaats om wat ik van moslims vindt, maar of ik zelf werkelijk trouw ben aan Jezus. Of ik hen als schepsels van God wil erkennen, voor wie Jezus is gestorven en opgestaan. De vraag is of ik werkelijk mijzelf wil verloochen, mijn kruis op me neem en Jezus radicaal ga navolgen in zijn liefde voor mensen die zijn liefde niet verdienen. Ik hoop dat die vraag christenen een poosje uit hun slaap houdt.

¹ Lucas 9:5, NBG

² Hebrreeën 13:14

³ Johannes 15:5

⁴ Lucas 9:20

⁵ Lucas 9:54

⁶ Lucas 9:5

⁷ Joël 1:19-2:3

⁸ Joël 2:28-32

¹⁰ Johannes 3:18

¹¹ Ps. 139:21, NBV

¹² vgl. Lucas 8:24